

O‘zbekiston Fanlar akademiyasi Alisher Navoiy nomidagi Davlat adabiyot muzeyi

O‘zbekiston Fanlar akademiyasi O‘zbek tili, adabiyoti va folklor instituti

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

Namangan davlat universiteti

Anqara Hoji Bayram Veli universiteti

Karabuk universiteti

Ch.Aytmatov nomidagi Turk dunyosini o‘rganish va amaliyot markazi

M. O. Auezov nomidagi Janubiy Qozog'iston davlat universiteti

Oriental universiteti

O‘ZBEK MUMTOZ ADABIYOTINI O‘RGANISHNING NAZARIY VA MANBAVIY ASOSLARI

mavzusidagi xalqaro II ilmiy-amaliy konferensiyasi

materiallari

(30-oktabr, 2024-yil)

Toshkent-2024

O'zbek mumtoz adabiyotini o'rganishning nazariy va manbaviy asoslari mavzuidagi ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. B.Abdullayev, L.Axmadaliyev, M.Djurayev –Toshkent: , 2024. – 304 b.

Tahrir hay'ati:

J.Eshonqulov, O.Jo'raboyev, Y.Tursunov, Sh.Nazarova, Sh.Hasanova

Mas'ul muharrir:

Jabbor Eshonqulov, filologiya fanlari doktori, professor.

To'plovchilar:

Bilolxon Abdullayev, Qutfiddin Dehqonov, Lochinbek Axmadaliyev, Mabruk Djurayev, Alisher Xalimjanov

Konferensiya O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirining 2024-yil 18-yanvardagi "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 4-iyundagi PQ-200-son qarori ijrosini ta'minlash to'g'risida"gi 16-son buyrug'ining 1-ilovasi bilan tasdiqlangan "2024-yilda xalqaro miqyosida o'tkaziladigan ilmiy va ilmiy texnik tadbirlar rejasi"ga muvofiq o'tkazilgan.

Anjuman arxivshunos olimi, "Shuhrat" medali sohibasi Rahima Sharafuddinovanning 80-yillik yubiley sanasiga bag'ishlanadi.

To'plam O'zR FA Alisher Navoiy nomidagi Davlat adabiyot muzeyi ilmiy kengashining Qaroriga ko'ra nashrga tavsiya etilgan (majlis bayoni №18, 10.10.2024)

© Alisher Navoiy nomidagi Davlat adabiyot muzeyi, 2024

HOFIZ XORAZMIYNING IJODIY MEROSINING MA'RIFIY-DIDAKTIK AHAMIYATI

Shukurjon KURBANOVA

Urganch Davlat Pedagogika Instituti mustaqil tadqiqotchisi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada Hofiz Xorazmiyning ijodiy merosining ma'rifiy-didaktik ahamiyati va janr xususiyatlari haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Hofiz Xorazmiy, devon, janr, sevinch, sog'inish, sadoqat, vafo, visol, judolik, mas'uliyat, javobgarlik, ijodkor, oshiq va ma'shuqa obrazlari.

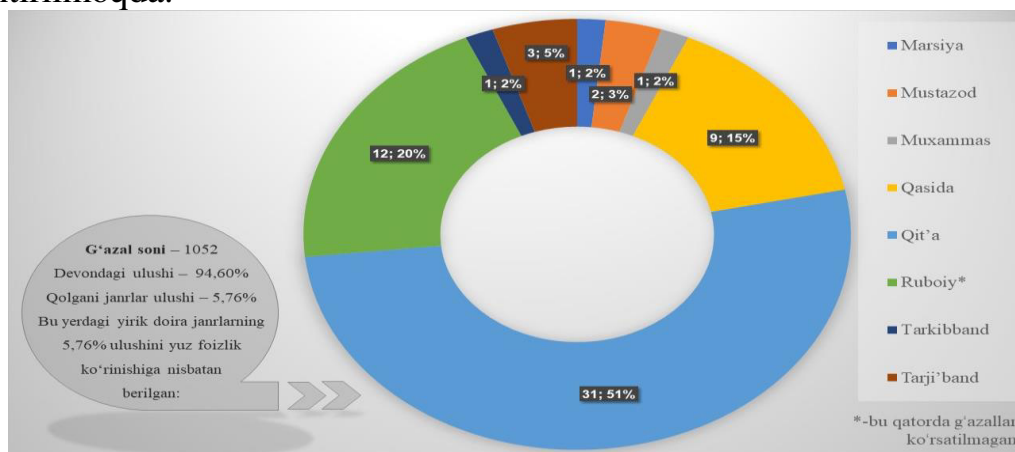
Abstract: This article discusses the educational and didactic significance of Hafiz Khorezmi's creative heritage and genre features.

Key words: Hafiz Khorezmi, divan, genre, longing, loyalty, loyalty, responsibility, separation, responsibility, joy, creator, lover and mistress images.

Badiiy adabiyot tabiat gultoji sanalmish hazrati inson bilan egizak dunyo yuzini ko'rgan san'at turlaridan biridir. Inson yaratilibdiki, o'zi yashayotgan borliq sir-u sinoatlari bilan oshno bo'lgisi, ulardan ma'naviy kuch, shavq-zavq olgisi, ichki kechinmalari, orzu-intilishlari, ruhiy holatlari o'zigagina hadya etilgan oliy ne'mat - so'zda badiiy, bo'yoqli tarzda ifodalagisi keladi. Badiiy ijod uning nodir namunalarini yaratuvchi ma'lum bir xalqning e'tiqodiy qarashlari majmuasidan bahramand bo'ladi. Shu ma'noda, u o'sha xalq dunyoqarashi, ma'rifiy olami va ma'naviyatini badiiy aks ettiradi. Shunga ko'ra, alohida xalqlar nomlari bilan ataluvchi adabiyotlar, didaktik qarashlari vujudga keladi. Xalqimiz ma'naviy madaniyatining ajralmas qismi bo'lmish turkiy xalqlarning hayot yo'li esa o'zbek adabiyotida namoyon bo'lgan. Ana shunday betakror qalam ahllaridan biri Hofiz Xorazmiydir. Shoirning hayoti va ijodiy merosi haqida 1975-yilgacha, ya'ni devoni Hindistonning Haydarobod shahridagi Salorjang muzeyidan topilgunga qadar ilm ahli hech qanday ma'lumotga ega bo'lmagan. Faqat, shu devonni aniqlagan va yurtimizga fotonusxasini olib kelgan professor Hamid Sulaymon shoir haqida bir necha ommaviy nashrlarda maqolalar e'lon qildi.²⁰² Hamid Sulaymonning tadqiqotlari asosida 1981-yilda nashr etilgan ikki jildli Hofiz Xorazmiyning o'zbekcha va tojikcha she'rlar devoni, undagi oshiq va ma'shuq obrazlari orqali ifodalangan Hofiz Xorazmiyning didaktik qarashlari muhim ahamiyat ega. Hozirgi kunga qadar aniqlangan Hofiz Xorazmiyning butun merosi 37 ming ta misradan ortiq yoki 18632 ta bayt desak xato bo'lmaydi. Jumladan, uning devon 9 ta qasida, 1 ta tarkibband, 3 ta tarji'band, 1 ta muxammas, 1 ta marsiya, 1052 ta g'azallar, 2 ta mustazod, 31 ta qit'a, 12 ta ruboiydan iborat (1.1.1-rasm). Ushbu ilmiy meros mamlakatimizning F.Sulaymonova, S.Hasanov, I.Haqqulov, A.Rustamov, Sh.Sharipov va M.Rahmatullayeva kabi olimlarining

²⁰²Сулаймон Ҳ. Ўзбек шоири Ҳофиз Хоразмий ва унинг Ҳайдарободдан топилган девони. // Ж.: Адабий мерос. - Т.,1976. 6-сон., - 34-43 б.

tadqiqotlari natijasida ochib berilgan bo'lsa, yosh tadqiqotchilar tomonidan rivojlantirilmoqda.

1.1.1-rasm. Hofiz Xorazmiy devonidagi janrlarning soniga nisbatan foiz (%) shaklidagi qiyosiy ko'rinishi²⁰³

Hofiz ijodi, uning didaktik qarashlari o'zbek va boshqa turkiy xalq shoirlari ijodida bo'lgani kabi xalqning o'z mustaqilligi uchun olib borgan mardonavor kurashlarining bo'yoqdor tasvirlari bilan to'la, faqat syujet va g'oyaviy mazmuniga o'xshab ketuvchi "Ishq bobida ozodlik va erkinlik" mavjud. Shunisi diqqatga sazovorki, "Ishq" masalasi atrofida faqat oshiq orzu-havaslari emas, balki xalqning erkinlik va farovonlik, madaniy taraqqiyot, tenglik va hamjihatlik to'g'risidagi azaliy orzularini amalga oshirish kabi masalalar ham ilgari suriladi. Ushbu jihatlar Turkiyalik adabiyotshunos Ogah Sirri tadqiqotida ham o'z tasdig'ini topadi.

Hofiz poetik merosida aks etgan didaktik qarashlari asosan ishqiy-romantik jarayonlar silsilasida Xorazm lahjasida bayon etilgan, desak xato bo'lmaydi. Albatta, bunday yondashuvlar Xorazm folklori va yozma adabiyotida ayrim asarlarni, ba'zi syujet, motiv va obrazlarni davrga xos o'zlashtira borib, qalamkashlarga o'z davri ruhi, mahalliy va milliy an'analarini singdirib asarlar yaratish imkonini bergan va bu asrlar davomida Sharq poeziyasiga xos muhim xususiyatlardan biri bo'lib shakllangan. Zero, Hofiz Xorazmiy devonda obrazlar talqinidagi didaktik qarashlari Sharq mumtoz adabiyoti an'anasining yanada takomillashgan, mavjud obrazlarning ifoda miqyosini kengaytirgan hamda asosiy oshiq-ma'shuq hamda ikkinchi darajali obrazlar talqinidagi yondashuvini sof ishqning falsafiy-gumanizm darajasida ko'rsata olgan. Ushbu yondashuvga asoslanib, Hofiz didaktik qarashlarida oshiq va ma'shuq shaxsi hamda ularning ilohiy ishq borasida umumiy tadqiq qilinadigan xususiyatlari oddiy insonning oshiqlik borasida hukmdor singari ulug'lanishini ko'rishimiz mumkin. Jumladan, turk adabiyotshunosi Ahat Ustunerning "Xorezmli Hâfiz Divanında Türk Adı"²⁰⁴ nomli maqolasida keltirgan fikrlari buni tasdiqlaydi.

²⁰³ Muallif tomonidan tuzilgan.

²⁰⁴ Üstüner A. Hârezmli Hâfiz Divanında Türk Adı. // Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/6 Spring, 2014, Ankara-Turkey. - 1107-1116 p.

Umuman olganda, Hofiz hayoti va ijodi Turkiyada ham o'rganilgan va o'rganilmoqda. Turkiyalik professor Rejep Toparli tomonidan amalga oshirilgan tadqiqotlar so'zimizni dalillaydi. Rejep Toparlining 1984-yildagi "Chag'atoy shoiri Hofiz Xorazmiy" risolasi²⁰⁵, 1986-yildagi "Hofiz Xorazmiy devonining grammatikasi va devondan tanlangan she'rlar" risolasi²⁰⁶, 1994-yildagi "Xorazm Hofiz devonidan saylanmalar" kitobi²⁰⁷ va 1998-yildagi "Xorazmli Hofiz devonining matn kabi bosma sharhi" nomli risolalari²⁰⁸ orqali Hofiz hayoti, ijodi haqidagi ma'lumotlar bilan turkiyalik va boshqa kitobxonlar batafsil tanishtirishi mumkin.

Yurtimiz mustaqillikka erishgandan so'ng ta'lim-tarbiya masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Chunki ta'lim tarbiya - ong mahsuli, lekin ayni vaqtda ong darajasi va uning rivojini xam belgilaydigan omildir. Binobarin, ta'lim-tarbiya tizimini o'zgartirmasdan turib ongni o'zgartirib bo'lmaydi. Zero, Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev ta'biri bilan aytganda "Ta'lim-tarbiya – bu bizning kelajagimiz, hayot-mamot masalasi".²⁰⁹ Mamlakatda ta'lim sohasida olib borilgan islohotlarning bosh yo'nalishlaridan bir bu yoshlarning maktab, professional va oliy ta'lim sohasida bilim olishlari, zamonaviy kasb-hunar egalari bo'lib, jamiyatining turli jabhalarida o'z iqtidorini namoyon etishga qaratilmoqda. Kunimizda ta'lim sifatini oshirish, buning uchun kurashish ijtimoiy harakatga aylandi desak mubolag'a bo'lmaydi. Shiddat bilan o'zgaryapti dunyoda bu tabiiy hol, albatta. Ammo, shuni unimaslik kerak-ki, bunday o'zgarishlarni tez va ko'p his etuvchi yoshlar hisoblanadi. Bu o'zgarishlar ularni o'z davrining talablari bilan uyg'un bo'lishga undaydi. Bu jarayonga ular o'zligini unutmasligi uchun inkor etilmas jamiyatning muhim vazifalari shakllanadi. Biz kimmiz, qanday buyuk ajdodlarimiz bor, qaysi ulug' zotlarning avlodimiz, men bobolarimga munosib farzand, ezgu ishlariga davomchi bo'lishim kerak degan da'vat doimo ularning qalbida yangrab, vatanga sadoqatni sharaflab tutishi kerak. Bunday namuna bo'luvchi bobolarimizdan biri albatta Hofiz Xorazmiy. Shoirning asarlarida ifodalangan umumbashariy g'oyalar er yuzidagi barcha xalqlar uchun birdek qadrlil va ahamiyatlidir. Binobarin, uning serqirra ijodini o'rganish har jihatdan adabiyotshunoslarni o'ziga jalb etadi. Zotan, bular qadimiy o'zbek adabiyoti va turkiy tilining ajoyib, bebaho qo'lyozmasi bo'lmish Hofiz devonini har yoqlama o'rganish, shoirning adabiyotimiz va madaniyatimiz taraqqiyotiga qo'shgan hissasini aniqlashga asos bo'lib xizmat qilishi shubhasiz. Darhaqiqat, bu devon

²⁰⁵ Recep T. Çağatay Şâiri Hâfız Hârezmî., Türk Dünyası Araştırmaları (Şubat). - İstanbul: 1984. - 1-32 s.

²⁰⁶ Recep T. Hafız Harezmi Divanı Üzerine Bir Gramer Denemesi ve Divandan Seçilmiş Şiirler. - Erzurum: 1986, Atatürk Üniversitesi.

²⁰⁷ Recep T. Harezmi Hafız Divanı'ndan Seçmeler. - Ankara: 1994, Kültür Bakanlığı Yayınları

²⁰⁸ Recep T. Hârezmli Hâfız'ın Divanı İnceleme-Metin-Tıpkıbasım. - Ankara: 1998, Türk Dil Kurumu Yayınları

²⁰⁹ O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning maktab ta'limini rivojlantirish masalalari yuzasidan o'tkazgan videoselektor yig'ilishi materiallari. Toshkent, 28-yanvar 2022-yil. Manba: <https://yuz.uz/uz/news/talim-tarbiya--bu-bizning-kelajagimiz-hayot-mamot-masalasi--shavkat-mirziyoev>

o'zbek xalqining ma'naviy merosi bo'lishi bilan bir qatorda, turkiy tilli millat vakillarining va butun dunyo xalqlarning intellektual boyligidir. Bu jihatdan fikr va mulohazalarimizni bayon qilar ekanmiz, avvalo Hofiz Xorazmiy ijodida oshiq va ma'shuq obrazlari ilmiy tadqiq qilish davr talabi ekanini e'tirof etish joiz. Chunki, Hofiz Xorazmiy lirikasining badiiy xususiyatlari, tili, timsollar, ramz va badiiy vositalar, xususan, oshiq va ma'shuq obrazlarini o'rganish, Hofiz Xorazmiy ijodining o'zbek adabiyoti rivojida tutgan o'rni va rolga ilmiy baho berish zamonaviy yoshlarimiz uchun tarbiya maktabi bo'la oladi.

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tomonidan 2023-2024-o'quv yili uchun tasdiqlangan adabiyot fani darsliklarida 5-11-sinf o'quvchilariga 80 nafarga yaqin o'zbek va jahon adabiyoti namoyandalari hayoti va ijodi, shuningdek, turli adabiy janrlar, badiiy tasvir vositalari haqidagi ma'lumotlarga ega bo'ladilar. Hofiz Xorazmiy ijodida oshiq va ma'shuq obrazlari mavzusi dolzarbligining ahamiyatidan kelib chiqib, O'zbekiston Respublikasi maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tizimidagi umumta'lim maktablarida o'quvchilarga o'zbek va jahon adabiyotining namunalari bilan tanishtiruvchi, buyuk siymolarning, iste'dodli ijodkorlarning tarjimai hollarini aks ettiruvchi adabiyot darsliklarning hech birida Hofiz Xorazmiy shaxsi, uning ijodi bilan bog'liq ma'lumotlar berilmaganini inobatga olib, u bilan bog'liq ma'lumotlarni Xo'ja Hofiz, Komil Xorazmiy, Hofiz Sheroziy, Xorazmiy²¹⁰, Hofiz hojilar qatorida adabiyot darsliklariga alohida bir mavzu sifatida kiritishni taklif qilamiz. Zotan, Hofiz Xorazmiy shaxsi Alisher Navoiygacha bo'lgan davrda turkiy tilda ijod etgan, turkiy she'riyatda g'azal janrini yuksak darajasiga ko'targan, falsafiy qarashlari bilan ezgulikni targ'ib etuvchi zabardast ijodkordir.

Xulosa sifatida shuni aytish mumkinki, Hofiz Xorazmiyning ijodiy merosi mumtoz adabiyotimiz nodir javohirlaridan. Hofiz Xorazmiy devonidan keltirilgan sharqona ta'lim-tarbiya mazmuni, soda tilda ifodalangan ma'rifiy-didaktik qarashlari dunyoda miqyosida nufuzi ortayotgan Turkiy davlatlar tashkilotiga a'zo davlatlar va xalqlar, turkiy tilli elatlar o'rtasidagi o'zaro ishonch, do'stlik va yaxshi qo'shnichilik munosabatlarini mustahkamlash hamda madaniy ildizlari mushtarak xalqlar adabiyoti va tarixini o'rganish ishtiyoqini va iftixorini oshiradi.

Adabiyotlar:

1. Jumaxo'ja N., Adizova I. O'zbek adabiyoti tarixi. -T.: Innovatsiya-Ziyo, 2020. - 540 b.
2. Xalliyeva G. Qiyosiy adabiyotshunoslik. -T.: Akademnashr, 2020. - 158 b.
3. Нофиз Хоразмий шеъриятидан. -Т.: О'зКПМК, 1980. - 123 б.
4. Нофиз Хоразмий. Девон. 2 том. 1-китоб. -Т.: О'зКПМК, 1981. - 304 б.
5. Нофиз Хоразмий. Девон. 2 том. 2-китоб. -Т.: О'зКПМК, 1981. - 312 б.
6. Üstüner A. Hârezmli Hâfiz Divanında Türk Adı. // Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/6 Spring, 2014, Ankara-Turkey. - 1107-1116 p.

²¹⁰ Bunda XIV asrda yashab, turkiy va forsiy tilda ijod etgan shoir, "Muhabbatnoma" asari muallifi nazarda tutilmoqda.

7. Recep T. Çağatay Şâiri Hâfız Hârezmî., Türk Dünyası Araştırmaları (Şubat). - İstanbul: 1984. - 1-32 s.
8. Recep T. Hafız Harezmi Divanı Üzerine Bir Gramer Denemesi ve Divandan Seçilmiş Şiirler. - Erzurum: 1986, Atatürk Üniversitesi.
9. Recep T. Harezmi Hafız Divanı'ndan Seçmeler. - Ankara: 1994, Kültür Bakanlığı Yayınları
10. Recep T. Hârezmi Hâfız'ın Divanı İnceleme-Metin-Tıpkıbasım. - Ankara: 1998, Türk Dil Kurumu Yayınları
11. Сулаймонов М.Ю. Нофиз Хоразмий ва о'збек лирик шеъриятининг ривож: Филол. фанлари номзоди ... дисс. -Тошкент, 1996. - 160 б.
12. www.yuz.uz
13. www.teis.yesevi.edu.tr
14. www.wikipedia.org

ARAB TILIDAGI MUROJAAT YUKLAMALARI VA ULARNING O'ZBEK MUMTOZ SHE'RIYATIDA QO'LLANILISHI

Sultonbek BOLTABOYEV

Oriental Universiteti Sharq tillari kafedrasi katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Dunyodagi barcha insonlar kundalik turmushda har kuni va har doim bir birlariga murojaat qiladilar. Turli xil muammolarni hal qilishda, insonning xis – tuyg'usini, holatini ifodalovchi so'zlar hamisha ham mavjud bo'lgan. Barcha tillarda bo'lgani kabi arab va o'zbek tillarida ham ana shunday holatlarni ifodalovchi murojaat yuklamalari mavjud bo'lib, ularning o'rni va ahamiyati har ikki tilda ham, ayniqsa she'riyatda beqiyosdir. Bunday yuklamalar arab tili grammatikasida حرف نداء yoki حرف ندبة ataladi, o'zbek tilida esa undov yoki undalmalar deb yuritiladi. O'zbek tilining akademik grammatikasida undov to'g'risida quyidagi fikrlar bildiriladi: undovlar boshqa so'z turkumlaridan turlanmasligi, maxsus grammatik ko'rsatkichlarga va mustaqil so'zlar kabi atab ko'rsatish xususiyatiga ega emasligi bilan farqlanadi. Undovlar leksik ma'noga ega emas, shuning uchun ham ular gap bo'laklari bilan aloqaga kirishmaydi va gapning biror bo'lagi bo'lolmaydi. Hozirgi o'zbek adabiy tilida a, ah, o, oh, e, ey, eh kabi undovlar uchraydi. Undovlarning aniq ma'nosi kontekstdagina belgilanadi va ular so'roq, taajjub, ajablanish, hayratlanish, sevinch, mamnunlik, hafalik, achinish, e'tiroz, norozilik, ogohlantirish, g'azab, nafrat kabi ma'nolardan biri yoki bir nechtasini anglatib keladi. Undovlar modal ma'noni anglatadi va unda xis-hayajon, buyruk, istak kabi ma'nolar ustun bo'ladi.¹

Kalit so'zlar: Yuklama, murojaat yuklamalari, nido yuklamalari, she'r, she'riyat, g'azal, ruboiy.

Аннотация. Все люди в мире обращаются друг к другу каждый день и все время в своей повседневной жизни. В решении различных задач всегда были слова, выражающие человеческие чувства и ситуации. Как и во всех языках, в арабском и узбекском языках также есть референции, выражающие

MUNDARIJA

TURKIY YOZMA YODGORLIKLARNI O'RGANISH MASALALARI	
NAVOIY KONSEPTUAL TIZIMIDA MA'RIFAT TUSHUNCHASINING O'RNI.....	3
Rashid ZOHID	3
“MUBAYYIN” ASARINING BADIY VA MA'RIFIY AHAMIYATI	8
Otabek JO'RABOYEV	8
ALISHER NAVOIY NOMIDAGI DAVLAT ADABIYOT MUZEYIDA	
SAQANAYOTGAN TURKIY QO'LYOZMA MANBALAR XUSUSIDA	16
Dr. Çetin YILDIZ	16
TURKIY TAFSIRDA QORISHIQ TIL MASALASI.....	21
Saidbek BOLTABAYEV.....	21
OLTIN O'RDA YOZMA MEROSLARI: “MUG‘IN AL-MURID” ASARINING XX ASR BOSHLARI QOZOQ YOZMA ADABIYOTIGA TA’SIRI.....	28
АЛТЫН ОРДА ЖАЗБА МҰРАЛАРЫ: «МУҒИН ӘЛ-МУРИД» ШЫҒАРМАСЫНЫҢ 20-ҒАСЫР БАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ЖАЗБА ӘДЕБИЕТИНЕ ӘСЕПІ	28
Hamidulla TADJIYEV	28
DAVLAT ADABIYOT MUZEYI XAZINASIDA SAQLANAYOTGAN AYRIM TOSHBOSMA NUSXALAR HAQIDA	
Shafolat HASANOVA.....	33
QADIMGI YOZMA YODGORLIKLARNI O'RGANISH MASALALARI	38
Muqaddas Allamberganova	38
“AR-RASAIL” ASARINING GERMANIYA FONDLARIDA	
SAQLANAYOTGAN QO'LYOZMALARI XUSUSIDA	41
Hulkar SULAYMONOVA	41
“BOBURNOMA”NING ILMIY-TANQIDIY MATNI YARATILISHI.....	48
Sadokat YUSUPOVA.....	48
BAHROMBEK DAVLATSHOYEVNING “MILLIY ASH’ORI TARJIMON” MAJMUASI HAQIDA.....	
Xilola GIYOSOVA.....	53
ALISHER NAVOIY HIKMATLARINING NASHRLARI HAQIDA	59
E’tiborxon G‘OYIBBOYEVA.....	59
MUMTOZ ADABIYOTGA OID QO'LYOZMA MANBALARNING TURLARI VA TASNIFLARI	
“DEVONI ASAD”NING MANBALARI VA MATNIY TADQIQI.....	65
Sohiba UMAROVA.....	65
“HADOYIQ U-S-SEHR FI DAQOYIQ U-SH-SHE’R” ASARI	
QO'LYOZMALARI MATNINING QIYOSIY TAHLILI	68
Zuhra QODIROVA.....	68
OGAHIYNING “GULSHANI DAVLA” ASARI HAMD QISMINING	
QO'LYOZMA VA NASHRIDAGI TAFOVUTLARI	73
Muslimabonu TURSUNALIYEVA	73

“ZARBULMASALI SIDQIY” ASARI QO’LYOZMALARI	77
Gulshan MUSULMONOVA	77
“ROHATI DIL” DOSTONINING QO’LYOZMA VA TOSHBOSMA NUSXALARI TAVSIFI VA QIYOSIY TAHLILI.....	83
Komilxon Bokiev.....	83
SALOHIIY QALAMIGA MANSUB “GUL VA BULBUL” DOSTONI BIR QO’LYOZMA NUSXASINING MANBAVIY TADQIQI.....	87
Bilolxon ABDULLAYEV	87
MUMTOZ ADABIYOTNI O’RGANISHDA NAZARIY YONDASHUV VA METODLAR	
QO’QON ADABIY MUHITI NAMOYONDALARI IJODIDA MUMTOZ AN’ANALAR (XIX asr oxiri – XX asr boshlari)	93
Qo’ldosh PARDAYEV.....	93
XUSRAV DEHLAVIYNING “TUHFAT US-SIG’AR” ASARI DEBOCHASI XUSUSIDA	99
Farida KARIMOVA	99
ALISHER NAVOIYNING “MAJOLIS UN-NAFOIS” TAZKIRASIDAGI AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR TO’G’RISIDAGI MA’LUMOTLAR.....	106
Abdumajid MADRAIMOV	106
MANBASHUNOS OLIM MUHAMMADJON HAKIMOVNING NAVOIY ASARLARI QO’LYOZMA NUSXALARINI O’RGANISHDA TADQIQ METODI VA TAMOIYILLARI (“Majolisun-nafois” asari nusxalari asosida)	115
Feruza QARSHIYEVA	115
HOFIZ XORAZMIYNING IJODIY MEROSINING MA’RIFIY-DIDAKTIK AHAMIYATI	120
Shukurjon KURBANOVA	120
ARAB TILIDAGI MUROJAAT YUKLAMALARI VA ULARNING O’ZBEK MUMTOZ SHE’RIYATIDA QO’LLANILISHI.....	124
Sultonbek BOLTABOYEV	124
QIYOSIY TAHLIL: “BOBURIYNOMA”DAGI “BOBURNOMA” MATNLARI	131
Sitora TOJIDDINOVA	131
“ARMUG’ONI XISLAT” ADABIY MANBA SIFATIDA	138
Shahnoza RASULOVA	138
ALISHER FONIY – NAVOIYNING “DEVONI FONIY”SI	143
Mabruk DJURAYEV.....	143
NAVOIY “XAMSA”SINING NASHRLARI.....	150
Shokirova Hilola	150
NAVOIY ASLIYATI TABDILLARIDA FONETIK XUSUSIYATLAR TAHLILI	154
Sayyora OTANAZAROVA.....	154
ALISHER NAVOIY DUNYO ADABIYOTI GAVHARI	157
Abdirosul TASHPULATOV	157
“GUL VA BULBUL” DOSTONINING SHARQ ADABIYOTIDAGI O’RNI...	167

Turakulova GULCHEXRAXON.....	167
TURKIY XALQ DOSTONLARIDA MOTIVLAR O‘XSHASHLIGI	172
Aziza ESKULOVA.....	172
MUMTOZ ADABIY MANBALAR TAHLILI VA TALQINIDAGI TURFALIKLAR	
ABDURAHMON JOMIY IJODINING O‘RGANILISHI.....	175
Dilorom SALOHIIY	175
HOFIZ XORAZMIY VA ALISHER NAVOIY IJODIDA AYRIM URF- ODATLARNING BADIY IFODASI.....	183
Mo‘minjon SULAYMONOV, Gulnoza XOLDOROVA.....	183
HAJVIY SHE‘RIYATDA HAYVONLAR NOMI BILAN BOG‘LIQ POETIK TURKUMLAR TALQINI (Milliy uyg‘onish davri Farg‘ona vodiysi hajviy she‘rlari misolida)	189
Ibodatxon RUSTAMOVA, Oybek BARZIYEV	189
“GULSHANUL –ASROR”DA HAZRAT ALI VA SULTON ISKANADAR MADHI	194
Jamoliddin JO‘RAYEV	194
QAHRAMON SHOIRLAR NAVOIYNI O‘RGANISH HAQIDA.....	197
Komiljon PAYZIYEV, Abbosjon ROHATALIYEV	197
“BOBURNOMA”DA QOZOQ TARIXI BILAN BOG‘LIQ JIHATLAR XUSUSIDA	204
Rayxan BAZARBAYEVA, Ayman MAMBETALIYEVA.....	204
“DEVONI SHAVQIY”DAGI MUVASHSHAH-MUXAMMASLARDA SO‘FIYONA TALQINLAR	207
Saboxon JO‘RABOYEVA.....	207
TAZKIRA JANRINING XVII-XX ASRLARDAGI TADRIJIY TARAQQIYOTI	211
Lochinbek AHMADALIYEV	211
QO‘QON XONLIGI TARIXIGA OID MANBALARDA UMARXON VA NODIRA HAQIDA MA‘LUMOTLARNING KELISHI	219
Malikaxon NURUTDINOVA.....	219
MAJZUB NAMANGONIY IJODI VA G‘AZAL JANRI	226
Oybek BOYATOV	226
MUMTOZ ADABIYOTDA BULBUL VA ZOG‘ OBRAZINING QIYOSIY TAHLILI	229
Muxammadiyeva MOXICHEHRA	229
KOMIL XORAZMIY IJODIDA POETIK TASVIR: AN‘ANA VA NOVATORLIK	235
Muhayyo YAMINOVA	235
ISO VA NUH PAYG‘AMBARLARNING BADIY ADABIYOTDAGI TALQINI	239
Ravshanova Madina Zafarjon qizi	239

MUMTOZ ADABIYOTNI MAKTAB VA OLIY TA'LIMDA O'QITISHNING MUAMMO VA VAZIFALARI

ASIRIDDIN AXSIKATIYNING HAYOTI VA IJODINI O'RGATISH USULLARI.....	243
Muyassar BOQIXONOVA.....	243
MAKTAB TA'LIMIDA LIRIK ASARLARNI O'RGATISHNING O'ZIGA XOSLIKLARI	248
ОСОБЕННОСТИ ИЗУЧЕНИЯ ЛИРИЧЕСКИХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ В ШКОЛЕ	248
Jamila DOSMATOVA	248
Aygul ABISHEVA	248
O'ZBEK MUMTOZ ADABIYOTINI O'QITISHDA JADIDLAR TAJIRIBASIDAN FOYDALANISH	258
Mohigul HOSHIMOVA	258
KLASSIK LIRIKA NAMUNALARINI MAKTAB O'QUVCHILARIGA O'RGATISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH (Boborahim Mashrabning "Bu tani xokini-yu ruhi ravonni na qilay?!" g'azali misolida.....	262
Gulxayo ABDUG'OFFOROVA	262
QARDOSH XALQLAR ADABIYOTINI O'QITISH TAMOYILLARI	267
Go'zal SEYILXONOVA.....	267

RAHIMA SHARAFUTDINOVA 80 YOSHDA

"OTA UYIM, QADRDON GO'SHAM – CHARX-KAMOLON KO'CHASI, 34 UY..."	272
XAZINABON.....	276
OTASINING QIZI.....	281
Yusuf TURSUNOV	281
MATONATLI OLIMA	287
Sirojiddin AHMAD	287
KAMTAR VA ZUKKO AYOL	289
Ma'mura RASHIDOVA	289
MUZEYIMIZ FARISHTASI	291
Gulchehra ABDULLAEVA	291
ONAMDEK MEHRIBON.....	293
Shafolat HASANOVA.....	293
EGASINI TOPGAN XAZINA.....	295
Feruzabonu ABDURAHMONOVA.....	295

O‘ZBEK MUMTOZ ADABIYOTINI O‘RGANISHNING NAZARIY VA MANBAVIY ASOSLARI

**Mavzusidagi xalqaro II ilmiy-amaliy konferensiya
materiallari**

(30-oktabr, 2024-yil)

Bosishga ruhsat etildi: 17.10.2024-yil
Bichimi 60x84 ^{1/16}. «Times New Roman»
garniturada raqamli bosma usulda chop etildi.
Shartli bosma tabog'i 7,5. Adadi 50. Buyurtma № 22-03

«IMPRESS MEDIA» MChJ bosmaxonasida chop etildi.
Toshkent shaxri, Qushbegi ko'chasi, 6-uy.